

Informes de seguiment de la pandèmia de covid-19 a països i regions del Sud Global Nº 10

13 de juny de 2020

L'augment de la inseguretats alimentària a l'Amèrica Llatina

En el darrer informe, vam descriure conceptualment la inseguretats alimentària i les seves conseqüències entre les que predomina la fam (BIOCOM-SC, 2020). Segons el *Programa Mundial d'Aliments (WFP, sigles en anglès)*, abans de la pandèmia 821 milions de persones patien fam al món i s'estimava que aquest número podia augmentar durant el 2020 135 milions a causa de diferents conflictes i crisis econòmiques i mediambientals actuals. Tanmateix, a causa del covid-19 i les seves conseqüències socioeconòmiques ara s'estima que aquest número podria arribar a augmentar en 265 milions de persones més.

A l'Amèrica Llatina, segons l'*Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació (FAO, sigles en anglès)* l'any 2019 un 9% de la seva població, és a dir 55 milions de persones, patien inseguretats alimentària extrema, és a dir fam (FAO, 2019). S'estima que aquest número en certs països de la regió ha augmentat considerablement. En el cas dels països llatinoamericans on treballa el WFP (Bolívia, Colòmbia, Cuba, Equador, El Salvador, Guatemala, Haití, Hondures, Nicaragua, Perú, República Dominicana) s'estima que a causa de la pandèmia la població que pateix fam s'ha quadruplicat passant de 3,4 milions a 14 milions de persones. També, el WFP explica que d'aquests països el més preocupant és Haití on actualment hi ha 700.000 persones que passen fam i aquest número podria augmentar a 1,6 milions. També expressa preocupació envers els migrants veneçolans que es troben a Colòmbia, Equador i Perú ja que els que passen fam podrien augmentar de 540.000 a més d'1 milió (WFPa, 2020).

La pandèmia té conseqüències socioeconòmiques que han provocat un augment en la inseguretats alimentària severa de la regió. La paràlisi en l'activitat econòmica del país i el fet que gran part de la població treballi en l'economia informal ha provocat pèrdues de treball i de capacitat adquisitiva de la població. També las transferències internacionals, dels quals tantes famílies depenen, han disminuït a causa de la pèrdua de treball dels seus familiars migrats així com de la paralització d'alguns sistemes de transferència monetària.

La paràlisi en l'economia de la regió ha tingut conseqüències tant en la disponibilitat d'aliments en els mercats com en l'assequibilitat d'aquests.

En quan a la disponibilitat d'aliments, el WFP a partir d'una enquesta online a 41.000 persones als països llatinoamericans reporta que en la meitat dels casos entrevistats la disponibilitat d'aliments als mercats s'ha reduït considerablement, essent major aquesta reducció en les zones rurals que en les ciutats (WFPb, 2020).

A més a més, el 80% dels entrevistats diuen que hi ha hagut un augment del preu dels aliments fent la seva assequibilitat difícil. També, el 69% dels enquestats han experimentat una

disminució dels seus ingressos degut al covid-19, essent la disminució major en les dones que en els homes. Així doncs, set de cada deu persones expressen preocupació per no tenir suficients aliments, sobretot les dones en zones rurals (WFPb, 2020).

Segons el diari *La Prensa* de Panamà, des de l'inici de la pandèmia hi ha hagut una inflació general del preu dels aliments en tota la regió, sent Brasil, Xile, Colòmbia i Mèxic els països on la inflació ha sigut major. En el darrer, els aliments que més han pujat de preu, un 83% de mitjana, han sigut les fruites, les verdures i la carn fresca. A Colòmbia els productes que més han augmentat de preu han sigut la ceba, la patata criolla, la patata negra i els ous. Tanmateix, productes com la pera i la poma han disminuït molt el seu valor de manera que els pagesos en molts casos ni les han collit. I és que a causa del tancament de restaurants, bars i escoles, el seu consum ha disminuït i al ser la oferta major que la demanda el seu preu de venda no cobreix les despeses de la producció i collita. La *FAO* estima que el 87% dels productors al país s'han vist afectats per les pèrdues en les vendes de les seves collites.

L'augment en el preu dels aliments està relacionat, entre d'altres, amb les dificultats que la cadena de subministrament d'aliments ha patit en molts països. Les mesures de confinament i tancament de fronteres han limitat el moviment de treballadors, molts d'ells immigrants de països veïns, que no han pogut fer la recol·lecció. També hi ha hagut diversos episodis de demora i interrupcions en els transport d'aliments dins i entre països.

Per fer front a aquesta baixada en la disponibilitat de productes al mercat i la capacitat adquisitiva dels aliments s'han pres diferents mesures. El govern de Panamà ha decidit promoure el sector pecuari i la producció de cereals com l'arròs, el fesol, el blat de moro, els tubercles i les hortalisses amb préstecs amb taxa d'interès 0. El govern de Mèxic s'ha compromès a donar aliments a 20 milions de mexicans, tot i que a finals de maig segons el diari *La Jornada* havia arribat a 3 milions i mig de persones. A més a més, el president del *Consell Nacional Agropecuari (CNA)* del país denuncia que el govern mexicà a causa de la crisi econòmica causada pel virus ha retallat en un 27,5 % els pressupostos pel desenvolupament agropecuari dificultant encara més la subsistència d'aquest sector i disminuït la seva capacitat productiva.

El govern de Xile, el segon país del món amb més casos de covid-19 per càpita, també s'havia compromès a repartir aliments entre la seva població més vulnerable. Tanmateix, els aliments no estan arribant a les cases, el que provoca descontent entre una població ja decebuda per la mala gestió sanitària del seu govern. Això ha derivat en diverses protestes amb barricades i fogueres on civils i policia s'han enfrontat.

Xile però no és l'únic país de la regió on ha augmentat la violència en els darrers mesos. El president del *CNA* a Mèxic adverteix que cada vegada són més freqüents els assalts de maquinària i fertilitzant en els camps agrícoles així com d'aliments durant la cadena de distribució i en alguns casos a les botigues.

Les conseqüències socioeconòmiques de la pandèmia han provocat i provocaran un augment en la inseguretat alimentària en la regió, per tant cal que els governs donin suport tant a les famílies més vulnerables com als sistemes agropecuaris del país.

Referències:

Biologia Computacional i Sistemes Complexes. La inseguretat alimentaria a l'Àfrica en temps de covid-19. 9 juny 2020. Disponible: <https://biocomsc.upc.edu/en/covid-19/files/Informe9.pdf>

Food and Agriculture Organization. The State of food insecurity in the world. 2019. Disponible: <http://www.fao.org/state-of-food-security-nutrition/en/>

World Food Program (a). WFP Chief warns of hunger pandemic as COVID-19 spreads (Statement to UN Security Council). 2020. Disponible: <https://www.wfp.org/news/wfp-chief-warns-hunger-pandemic-covid-19-spreads-statement-un-security-council>

World Food Program (b). COVID-19 Impact on markets access, food security and livelihoods in Latin American Countries. 2020. Disponible: <https://unwfp.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=9c7d5aff4fd941388d8ae3b43ff15d3f>

Des del grup de recerca BIOCOM-SC de la Universitat Politècnica de Catalunya per una banda estem en contacte amb diferents grups de recerca i oficines governamentals per tal de treballar conjuntament en la predicció de l'evolució de la pandèmia COVID-19. Per altra banda portem a terme un seguiment dels mitjans de comunicació de 35 països africans i 9 països llatinoamericans complementats amb entrevistes a especialistes en les zones estudiades.

<https://biocomsc.upc.edu/en/covid-19>